

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ**



**ДНІПРОВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЕНЕРГЕТИЧНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ПОЛОЖЕННЯ

**про використання інструментів генеративного штучного
інтелекту в освітньому процесі у Дніпровському фаховому
коледжі енергетичних та інформаційних технологій**

Затверджено
педагогічною радою
протокол № 6 від
06.04.2023
Введено в дію наказом
директора
від 06.04.2023 №28-аг

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 В умовах динамічного розвитку штучного інтелекту нагальним є визначення чітких рамок використання інструментів генеративного штучного інтелекту в освітньому процесі. Використання штучного інтелекту у фаховій передвищій освіті викликає низку етичних проблем: порушення конфіденційності даних, неявна згода на використання даних із пошукових запитів, потенційне зловживання технологіями, академічна недоброчесність тощо. Можуть виникати етичні дилеми щодо використання штучного інтелекту в академічному оцінюванні, дослідженнях та процесах прийняття рішень. Наразі майже неможливо достовірно ідентифікувати роботи, створені генеративними моделями штучного інтелекту. Вони імітують людську мову, мають оригінальність та правильно створений програмний код. Проте існують маркери, які вказують на те, що результати були створені штучним інтелектом або за його допомогою. За цими маркерами викладач може виявити недоброчесне використання штучного інтелекту здобувачами при виконанні завдань.

Рекомендації, що наведені в цьому Положенні про використання інструментів генеративного штучного інтелекту в освітньому процесі (далі — Положення), спрямовані на визначення основних засад його використання всіма учасниками освітнього процесу в Дніпровському фаховому коледжі енергетичних та інформаційних технологій (далі — Коледж).

1.2 Положення розроблено з метою вдосконалення освітньої діяльності згідно з принципами академічної доброчесності, етичності та відповідальності, розумінням можливостей інструментів генеративного штучного інтелекту й усвідомленням його ризиків.

1.3 Це Положення розроблено з урахуванням вимог чинних нормативних документів, зокрема: законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про захист персональних даних»; «Про авторське право і суміжні права»; Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556 р. Київ); документу ООН «Цілі сталого розвитку (ЦСР)», Регламенту 2024/1689 Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2024 року, що встановлює гармонізовані правила щодо штучного інтелекту, Кодексу етики та академічної доброчесності Дніпровського фахового коледжу енергетичних та інформаційних технологій; Положення про організацію освітнього процесу в Дніпровському фаховому коледжі енергетичних та інформаційних технологій; Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти та освітньої діяльності Дніпровського фахового коледжу енергетичних та інформаційних технологій.

1.4 Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу, включаючи викладачів, здобувачів освіти і адміністративний персонал Коледжу.

1.5 У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

Автоматизоване оцінювання — це процес використання технологій ШІ для автоматичної оцінки завдань, тестів і інших форм оцінювання знань здобувачів освіти.

Адаптивне навчання — це методика навчання, яка використовує аналіз

даних і алгоритми для автоматичного налаштування навчальних матеріалів і завдань відповідно до рівня знань і прогресу здобувача фахової передвищої освіти.

Академічна доброчесність — сукупність цінностей, принципів і заснованих на них правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час провадження такої діяльності

Алгоритм — це набір чітко визначених інструкцій або правил, які виконуються для вирішення певної задачі або обчислення.

Аналітика навчальних даних — це процес збору, аналізу і використання даних, отриманих під час освітнього процесу, для вдосконалення методик навчання, оцінки успішності здобувачів освіти та прийняття рішень.

Безпека та етика штучного інтелекту (AI Safety and Ethics) — сфера досліджень, що вивчає та розробляє принципи та стандарти для забезпечення безпеки та відповідального використання штучного інтелекту.

Велика кількість даних (Big Data) — це великі обсяги структурованої і неструктурованої інформації, які важко обробляти та аналізувати традиційними методами, але які можуть бути використані для отримання цінних інсайтів за допомогою передових технологій обробки даних.

Генеративний штучний інтелект (Generative AI) — це потужна технологія, що навчається на великих масивах даних для створення оригінального контенту, такого як текст, зображення, відео та код. Інструменти на кшталт ChatGPT, Google Bard, DALL-E та Stable Diffusion відкривають нові горизонти для персоналізованого навчання та креативності.

Дані (Data) — це факти, цифри або інша інформація, що збираються для аналізу, розуміння і прийняття рішень.

Машинне навчання (МН) — це підгалузь штучного інтелекту, яка фокусується на розробці алгоритмів і моделей, що дозволяють комп'ютерним системам автоматично вчитися і вдосконалювати свої функції на основі аналізу даних без явного програмування.

Обробка природної мови (NLP) — це галузь штучного інтелекту, яка займається взаємодією між комп'ютерами і людськими (природними) мовами, включаючи розуміння, інтерпретацію та генерацію людської мови.

Персоналізоване навчання — це освітній підхід, який використовує технології для адаптації освітнього процесу до індивідуальних потреб, здібностей і уподобань кожного здобувача освіти, забезпечуючи більш ефективне і мотивуюче навчання.

Промт / запит / підказка (Prompt) — текстова або вербальна інструкція, яку користувач надає моделі з метою керування або визначення напрямку виходу генеративного процесу. Це може бути запитання, завдання або інше формулювання, яке надає контекст чи вказівки для створення текстового відгуку або виконання завдання засобами штучного інтелекту. Промт використовується для налаштування моделі та уточнення її відповідей чи вихідних результатів згідно з конкретними потребами користувача.

Розпізнавання мови — це технологія, яка дозволяє комп'ютерам розпізнавати і обробляти людську мову, перетворюючи її в текст або виконуючи команди. Штучний інтелект (ШІ) — це галузь комп'ютерної науки,

яка займається створенням систем, здатних виконувати завдання, що зазвичай вимагають людського інтелекту, такі як розпізнавання мови, візуальне сприйняття, прийняття рішень і переклад мов.

Штучні нейронні мережі (Artificial Neural Networks, ANN) – це адаптивні обчислювальні системи, що постійно вдосконалюються в процесі обробки даних, демонструючи зростання ефективності з кожним наступним використанням. Чітке розуміння цих базових концепцій та термінів є критично важливим для формування єдиного інформаційного простору серед викладачів, здобувачів освіти та адміністрації коледжу, що, своєю чергою, сприятиме успішній інтеграції та застосуванню технологій штучного інтелекту.

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ШІ У КОЛЕДЖІ

2.1 Підвищення якості освіти та оптимізація освітнього процесу шляхом інтеграції ШІ в навчання.

2.2 Забезпечення індивідуалізації навчання за допомогою адаптивних навчальних платформ.

2.3 Підтримка наукових досліджень через аналіз великих даних, моделювання та автоматизацію обробки інформації.

2.4 Автоматизація адміністративних завдань для підвищення ефективності управління.

3 ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ

3.1 Положення встановлює, що всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватись основних принципів використання інструментів генеративного штучного інтелекту, що сприяють справедливому, етичному, безпечному та продуктивному використанню цих інструментів:

принцип прозорості, згідно з яким учасники освітнього процесу зобов'язані чітко вказувати на використання інструментів ШІ у своїх роботах, зазначаючи конкретні платформи, нейромережі та обсяг їх застосування.

принцип етичності та відповідальності, за яким учасники освітнього процесу несуть повну відповідальність за зміст своїх робіт, включаючи частини, створені за допомогою ШІ, та повинні ретельно перевіряти й редагувати отримані результати. Етичне використання ШІ передбачає уникнення створення або поширення шкідливого, дискримінаційного чи неправдивого вмісту.

принцип академічної доброчесності. Плагіат, фальсифікація даних та інші форми порушень академічної доброчесності суворо забороняються. Учасники освітнього процесу повинні застосовувати критичне мислення під час використання ШІ, оцінюючи доречність, точність та надійність отриманої інформації.

принцип дотримання балансу між застосуванням ШІ та розвитком власних компетенцій здобувачів. Використання ШІ має доповнювати, а не замінювати власні знання та навички.

принцип законності та прозорості передбачає наявність необхідних прав

для застосування інструментів генеративного штучного інтелекту та розуміння джерел інформації на основі штучного інтелекту.

принцип конфіденційності, безпеки та захисту даних передбачає недопущення витоку персональних, корпоративних даних і конфіденційної інформації через використання інструментів генеративного штучного інтелекту, а також захист від шкідливого вмісту та небажаного контенту.

принцип доступності та інклюзивності, що передбачає доступність для всіх учасників освітнього процесу незалежно від їхніх індивідуальних можливостей.

3.2 Коледж заохочує до творчого та інноваційного використання ШІ для покращення якості та результативності освітнього процесу. Водночас заклад залишає за собою право встановлювати обмеження на використання ШІ в певних видах робіт або освітніх компонентах (навчальних дисциплінах).

3.3 Принципи та правила використання ШІ можуть переглядатися й оновлюватися відповідно до розвитку технологій та змін в освітньому середовищі, що відображає принцип адаптивності в підході до інтеграції ШІ в освітній процес.

4 НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ

Серед основних напрямів використання штучного інтелекту в освітній діяльності можна виокремити

4.1 Освітня діяльність:

Адаптивне навчання. ШІ допомагає автоматично адаптувати навчальні матеріали під рівень знань здобувача освіти.

Автоматизоване оцінювання. Використання ШІ для перевірки знань та оцінювання завдань.

Віртуальні помічники. Використання чат-ботів для відповідей на питання здобувачів освіти.

4.2 Наукова діяльність:

Автоматизований аналіз великих обсягів даних.

Моделювання складних систем для досліджень.

Генерація нових гіпотез на основі аналізу даних.

4.3 Адміністративна діяльність:

Автоматизація процесів управління розкладом.

Оптимізація роботи канцелярії через автоматичне оброблення документів.

Аналіз академічної успішності здобувачів освіти.

5 ПОЛІТИКА ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ, ІНСТРУМЕНТІВ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ ТА ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ

5.1 Розробник робочої навчальної програми, силабусу освітнього компонента відповідно до специфіки навчальних дисциплін визначає правила або заборону використання ШІ в освітньому процесі та зазначає відповідні

вимоги в розділах «Система оцінювання», «Політика освітнього компонента» (для робочих навчальних програм/силабусів, що будуть розроблені після затвердження цього Положення).

5.2 У разі, якщо розробник робочої навчальної програми (силабусу) освітнього компонента дозволив використання ІІІ в освітньому процесі, необхідно визначити конкретні умови й обсяг їх застосування в роботах здобувачів освіти, відповідно до загальних правил, що зазначені в робочій програмі, силабусі. За такої умови викладачі зобов'язані:

вказати, у яких саме видах академічних робіт (завдань) дозволяється використання інструментів ІІІ.

визначити допустимий обсяг використання ІІІ для кожного виду роботи (наприклад, відсоток тексту, створеного за допомогою ІІІ; використання лише для генерації ідей чи обробки великих об'ємів даних; обмеження на застосування в певних частинах роботи тощо).

за потреби вказати перелік конкретних інструментів ІІІ, що можуть бути використані.

визначити правила використання ІІІ, що можуть бути встановлені як для окремих завдань, так і для курсу в цілому. У завданнях під час контрольних заходів (зокрема під час написання контрольних робіт та екзаменаційної сесії) використання ІІІ не допускається.

5.3 Оновлення та скасування правил використання ІІІ:

викладачі можуть оновлювати чи скасовувати правила використання інструментів штучного інтелекту для окремих завдань чи всього курсу.

у разі внесення змін до правил викладач зобов'язаний повідомити здобувачів про ці зміни в найкоротший термін.

зміни в правилах використання ІІІ не поширюються на роботи, виконані раніше. Роботи, подані до оновлення правил, оцінюються за критеріями, що діяли на момент їх виконання, навіть якщо вони не відповідають новим вимогам.

5.4 У разі дозволеного використання ІІІ здобувачі зобов'язані:

чітко вказувати у своїй роботі, які частини були створені за допомогою ІІІ.

надавати опис процесу взаємодії з ІІІ, включаючи використані запити та методи обробки отриманих результатів генерації

позначити використання ІІІ за таким алгоритмом:

- а) назва інструменту ІІІ;
- б) дата запиту й отримання результату генерування (якщо це одна й та сама дата, вказується один раз);
- в) текст запиту;
- г) тип отриманого результату (наприклад: текст, код, ідеї, зображення тощо);
- д) короткий опис того, як саме був використаний результат генерації в роботі;
- е) покликання на інструмент ІІІ.

Приклад позначення для робіт чи частин робіт, виконаних українською мовою:

«Gemini (31.05.2024). Запит: “Визнач критерії вибору ефективної САД системи”. Тип результату: текст. Використано для формування початкового огляду теми. <https://gemini.google.com>»

- у разі використання кількох запитів або інструментів ШІ, кожен випадок використання має бути позначений окремо.

- якщо викладач встановив певні вимоги до позначення використання ШІ, здобувачі мають дотримуватися цих вимог.

5.5 Здобувачам заборонено використовувати інструменти ШІ без попереднього узгодження з викладачем. Невиконання цієї вимоги здобувачем, виявлене після проведення оцінювання роботи, є підставою для анулювання викладачем рішення про результати оцінювання роботи здобувача.

5.6 Здобувачі несуть повну відповідальність за зміст, отриманий шляхом використання результатів генерації ШІ та його використання у власних роботах. Педагогічні працівники мають право здійснювати комплексну перевірку студентських робіт на предмет дотримання принципів академічної доброчесності, зокрема щодо неправомірного використання результатів, згенерованих інструментами ШІ, використовуючи сервіси для перевірки на плагіат.

5.7 Використання інструментів ШІ в завданнях під час контрольних заходів (зокрема під час написання контрольних робіт та екзаменаційної сесії) заборонено, якщо інше не передбачено специфікою дисципліни та не узгоджено з керівництвом відповідного відділення або циклової комісії Коледжу.

5.8 У разі використання ШІ або результатів генерації педагогічними працівниками в освітньому процесі (лекції, презентації, навчальні матеріали тощо) або іншій діяльності, вони повинні надати інформацію про це безпосередньо в матеріалах, де було використано результати генерації ШІ, зазначивши тип використаного інструменту ШІ та загальний характер його застосування у форматі, зазначеному в пункті 5.4

5.9 Випускові циклові комісії Коледжу можуть розробляти додаткові рекомендації щодо використання ШІ, враховуючи специфіку своїх дисциплін й освітніх програм.

5.10 Неетичне використання штучного інтелекту здобувачами освіти, педагогічними працівниками може вважатися порушенням принципів академічної доброчесності. У разі виникнення підозри щодо ймовірного порушення академічної доброчесності стосовно використання ШІ відповідне повідомлення подається в порядку, передбаченому **Кодексом академічної доброчесності Коледжу**.

6 АСПЕКТИ ЕТИЧНОГО ТА НЕЕТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ

6.1 Етичне використання штучного інтелекту здобувачами освіти:

Використання інструментів на основі штучного інтелекту для перевірки орфографії та пунктуації в академічних роботах, за умови самостійного створення основного змісту здобувачем вищої освіти;

Застосування автоматизованих систем виявлення текстових запозичень на основі штучного інтелекту для самоперевірки оригінальності власних робіт перед їх офіційним поданням;

Використання штучного інтелекту для пошуку наукової літератури з подальшим самостійним критичним аналізом та інтерпретацією отриманої інформації здобувачем освіти;

Застосування штучного інтелекту для обробки значних масивів даних у дослідженнях, за умови повного розуміння здобувачем освіти;

Використання штучного інтелекту для розробки навчальних матеріалів, у тому числі інтерактивних, якщо це передбачено навчальним завданням та погоджено з викладачем.

6.2 Неетичне використання штучного інтелекту здобувачами вищої освіти:

Використання штучного інтелекту для генерації основного змісту робіт, замість їх самостійного створення здобувачем освіти;

Застосування алгоритмів штучного інтелекту для створення фальсифікованих даних чи результатів досліджень;

Використання штучного інтелекту з метою уникнути виявлення текстових запозичень або інших форм порушення академічної доброчесності;

Застосування алгоритмів штучного інтелекту для створення недостовірних наукових публікацій або бібліографічних покликань, що не існують;

Використання штучного інтелекту для несанкціонованого доступу до конфіденційної академічної інформації, включаючи, але не обмежуючись, екзаменаційними завданнями, персональними даними інших учасників освітнього процесу тощо.

7 АСПЕКТИ ЕТИЧНОГО ТА НЕЕТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ

7.1 Етичне використання штучного інтелекту педагогічними працівниками:

Впровадження систем на основі штучного інтелекту для оперативного надання відповідей на типові запитання здобувачів освіти через різноманітні комунікаційні канали, включаючи офіційний вебсайт закладу освіти, спеціалізовані чат-боти й електронну пошту, з метою підвищення доступності інформації й оптимізації робочого часу педагогічних працівників;

Застосування інструментів штучного інтелекту для генерації первинних варіантів окремих елементів навчально-методичних матеріалів, публікацій та дослідницьких звітів, що слугуватимуть основою для подальшого критичного аналізу, суттєвого доопрацювання та редагування педагогічними працівниками з дотриманням принципів академічної доброчесності й оригінальності контенту;

Трансформація освітнього процесу шляхом переорієнтації з рутинних механічних та когнітивних завдань на розвиток нестандартних аналітичних й інтерактивних компетенцій здобувачів освіти, що передбачає розробку та

впровадження інноваційних методів опанування освітнього компоненту з використанням технологій штучного інтелекту для підвищення ефективності засвоєння матеріалу та розвитку критичного мислення;

Використання штучного інтелекту для створення адаптивного, персоналізованого та інклюзивного освітнього середовища, що враховує індивідуальні потреби, стилі навчання та темп засвоєння матеріалу кожного здобувача освіти, що сприяє таким чином підвищенню якості освіти, рівню залученості здобувачів освіти і забезпеченню рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

7.2 Неетичне використання штучного інтелекту педагогічними працівниками:

використання штучного інтелекту для генерації основного змісту навчально-методичних матеріалів, публікацій та досліджень без суттєвого доопрацювання та критичного аналізу, що порушує принципи академічної доброчесності й оригінальності контенту;

застосування штучного інтелекту для створення або маніпулювання результатами досліджень, що призводить до фальсифікації даних та недостовірності висновків;

використання штучного інтелекту для автоматичного оцінювання робіт здобувачів освіти без належного контролю та верифікації з боку педагогічних працівників, що може призвести до несправедливого оцінювання;

використання штучного інтелекту для збору, обробки чи розповсюдження персональних даних здобувачів освіти та інших учасників освітнього процесу, що порушує їхнє право на конфіденційність;

застосування штучного інтелекту для створення плагіату або маскування текстових запозичень у власних методичних роботах, що суперечить принципам академічної доброчесності;

використання штучного інтелекту для автоматизації комунікації зі здобувачами освіти без належного контролю й участі педагогічних працівників, що може призвести до деперсоналізації освітнього процесу та зниження якості взаємодії між викладачами та здобувачами освіти.

8 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення є обов'язковим до виконання всіма учасниками освітнього процесу Коледжу.

Положення вводиться в дію з моменту затвердження його наказом директора Коледжу після схвалення Педагогічною радою Коледжу.

Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися заступником директора з навчальної роботи, затверджуються Педагогічною радою та вводяться в дію наказом директора Коледжу, внесення змін до Положення оформлюється шляхом викладення його в новій редакції.

У такому ж порядку Положення скасовується. З моменту затвердження в установленому порядку нової редакції цього Положення, попереднє втрачає чинність.

Це Положення не є оригінальним науковим текстом та укладачі не

претендують на авторство і першоджерело. Цей текст створено на основі європейських і вітчизняних практик, нормативних документів, методичних розробок окремих закладів фахової передвищої освіти, а також на матеріалах і кейсах Державної служби якості освіти України.